Iedereen heeft Talent

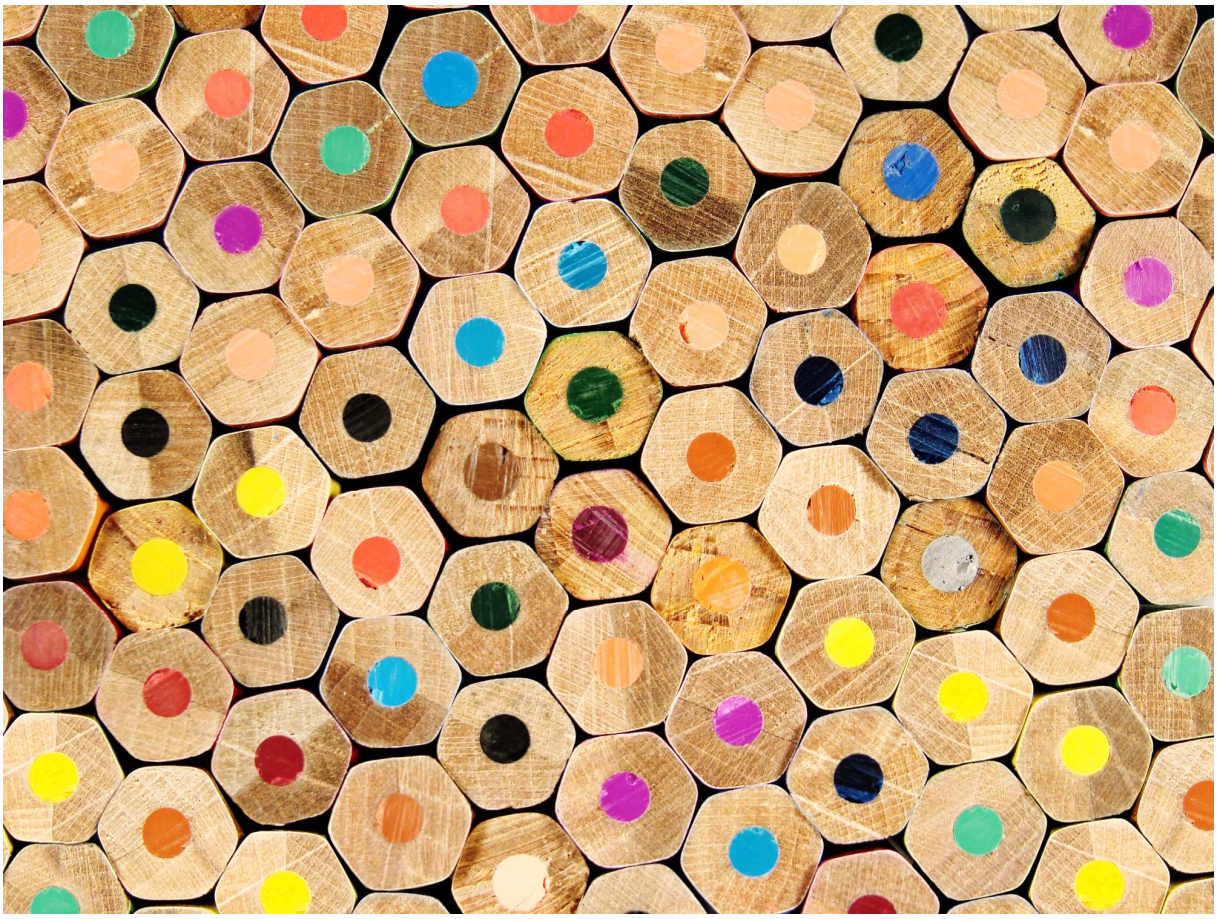

Visie Transities gemeente Tynaarlo

Begeleiding, Wet Werken naar Vermogen en Jeugdzorg

Projectgroep Transities
Gemeente Tynaarlo, maart 2012

1. Landelijke ontwikkelingen

Het Rijk heeft besloten tot het decentraliseren en transformeren van taken naar gemeenten en het invoeren van nieuwe wetgeving. Het gaat om de transitie van alle taken rond *Jeugd en Zorg,* het toevoegen van de taak *Begeleiding* aan de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) *en* de invoering van de *Wet Werken naar Vermogen* (Werk en Inkomen voor de onderkant van de arbeidsmarkt). In deze notitie noemen wij deze decentralisaties en transformaties 'de transities'.

Als gevolg hiervan gaan gemeenten zich de komende jaren voorbereiden op een uitbreiding van taken. De invulling van de transitie is een verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gemeenten. Om hieraan invulling te geven gaan we samenwerken met een groot aantal betrokkenen. Sommige taken kunnen beter op grotere schaal plaatsvinden dan die van de gemeente. Verder is het niet wenselijk de huidige structuur rondom de taken die naar de gemeente toekomen in één keer af te bouwen.

Voordat we kunnen overgaan tot het uitvoeren van de nieuwe taken moeten we uitgangspunten en doelen formuleren. Hiervoor dient dit visiedocument. In deze notitie worden de transitietrajecten vanuit landelijk perspectief toegelicht en in het perspectief van het huidige beleid voor de uitvoering van de Wmo geplaatst: de kadernota Kansrijk Leven. Hierbij is niet alleen gekeken naar de afzonderlijke uitvoeringstaken maar juist naar de gezamenlijkheid en vanuit een brede visie.

In deze visie geven we inzicht in de door het Rijk beoogde effecten van de transities van taken en de lokale invulling hiervan. Het visiedocument zal de basis en het kader zijn voor het op te stellen (uitvoerings)beleid voor deze transities.

Het document bouwt voort op de notitie 'Kansrijk Leven', die we in 2008 hebben opgesteld.

Nadat we het visiedocument hebben vastgesteld, stellen we beleid en uitvoeringsregelingen op.

1.1 Aanleiding voor de transities

Aanleiding voor de transities van taken ligt bij de opdracht die het Rijk zichzelf heeft gegeven om financieel de zaken op orde te brengen (lees te bezuinigen) en de economie te versterken. Dit wil men bereiken door te streven naar een compacte en slagvaardige overheid die goed toegerust is op haar taak. Uitgangspunt van het Rijk is dat taken niet versnipperd zijn over verschillende overheden maar zo decentraal mogelijk worden uitgevoerd. Hiervoor zijn de volgende doelen geformuleerd:

- Dichter bij uitvoering.
- Meer afgestemd op de doelgroep.
- Meer mogelijkheid om hier vanuit lokale overheid vorm aan te geven.

Uit de bestuursafspraken 2011 - 2015

"Een krachtige, kleine en dienstverlenende overheid; een overheid die zich tot haar kerntaken beperkt en waarbij taken zo dicht mogelijk bij de burger worden belegd. Dat is waar Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen voor staan…."

“Om tot een doelmatige taakverdeling en dus een compacte en slagvaardige overheid te komen, wordt een aantal taken gedecentraliseerd. Dit is een omvangrijke hervorming, die ook gepaard gaat met een grote overheveling van budgetten…”

“Gemeenten zijn de eerste overheid; de bestuurslaag die meestal het dichtst bij de burger staat. De gemeente draagt zorg voor een veilige en leefbare woon- en werkomgeving en is het eerste loket als het gaat om voorzieningen voor de burger. Gemeenten hebben taken in het sociale, economische en ruimtelijke domein. Onder het sociale domein valt bijvoorbeeld de begeleiding van en naar werk, maatschappelijke ondersteuning, veiligheid en jeugdbeleid….”

“Bovengenoemde taken van gemeenten hebben betrekking op onderwerpen die burgers en bedrijven rechtstreeks raken. Juist omdat gemeenten dichtbij de samenleving staan, passen deze taken bij hen. Door de kennis van de lokale samenleving weten zij wat er in hun gemeenschap speelt en aan welk overheidsingrijpen behoefte bestaat. Daardoor kunnen zij samenhang aanbrengen tussen de verschillende beleidsterreinen uitgaande van de burger in de lokale situatie….”

Gemeenten worden toegerust voor deze nieuwe taken door het aanpassen van wettelijke kaders en overhevelen van financiële middelen.

1.2 Onderdelen transities

In de periode 2011 - 2015 worden op basis van de bestuursafspraken de volgende drie taken (gefaseerd) bij gemeenten ondergebracht:

1. Decentralisatie Jeugdzorg

“Gemeenten worden verantwoordelijk voor de uitvoering van de gehele zorg voor kinderen, jongeren en hun opvoeders. Doordat de verschillende onderdelen van de jeugdzorg bij elkaar worden gebracht op en rond plaatsen waar jeugdigen en gezinnen vaak komen en onder verantwoordelijkheid van de gemeenten worden gebracht zal integrale ondersteuning en zorg dicht bij huis makkelijker tot stand komen. Het gaat niet alleen om het verleggen van verantwoordelijkheid maar vooral ook om een nieuwe opbouw van een inhoudelijk fundament van de ondersteuning en zorg voor jeugdigen en/of hun opvoeders binnen hun sociale context met waar nodig een integrale aanpak van de problematiek. Het systeem kan veel simpeler en moet prikkels bevatten om de nadruk te leggen op (collectieve) preventie en ondersteuning in een vroegtijdig stadium. Het is een uitdaging aansluiting te zoeken bij de mogelijkheden en de kracht van jeugdigen en hun opvoeders en deze te helpen versterken. Dit betekent dus een andere werkwijze van alle betrokken partijen…”

2. Wet Werken naar Vermogen.

“De Wet werken naar vermogen (WWnV) wordt een brede voorziening met zoveel mogelijk gelijke rechten, plichten én arbeidsmarktkansen voor mensen met arbeidsvermogen die nu nog gebruikmaken van de verschillende regimes. De uitkeringsvoorwaarden, financiering, ondersteuning en uitvoering van de huidige regelingen worden met de nieuwe wet zoveel mogelijk gelijk getrokken…”

3. Decentralisatie AWBZ functie Begeleiding waaronder Dagbesteding

“Het is wenselijk dat de burger, daar waar dat noodzakelijk is, adequaat ondersteund wordt om zolang mogelijk zelfstandig te blijven participeren. De begeleiding moet daartoe dicht bij de burger, op het lokale niveau, door maatwerk georganiseerd worden. Op dat niveau kunnen gemeenten ook verschillende beleidsterreinen met elkaar verbinden. Zo wordt de begeleiding meer doelmatig en meer effectief georganiseerd.

Om die redenen heeft het Rijk besloten de functie begeleiding uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) te schrappen en de met de extramurale AWBZ-begeleiding te bereiken resultaten onder de reikwijdte van de compensatieplicht van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) te brengen….”

1.3 Raakvlakken en gemeenschappelijkheid transities

Hoewel het op het eerste gezicht lijkt of het hier om drie losstaande trajecten gaat, zijn er thema’s en uitgangspunten die bij alle drie onderdelen terugkomen:

- Richten op meedoen en ontplooiingskansen, maar ook op eigen verantwoordelijkheid.
- Gebruik maken van de directe leefomgeving of wel *civil society.*
- Ontschotting en tegengaan/ verminderen bureaucratie.
- Inzet gericht op preventieve aanpak en collectieve voorzieningen.

2. Huidig beleid

2.1 Kadernota ‘Kansrijk Leven’

‘Kansrijk Leven’ is in onze gemeente het motto voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het beleid is beschreven in de kadernota Wmo fase 2. Deze kadernota, die in 2008 door de gemeenteraad is vastgesteld, biedt de basis voor het huidige beleid voor de verschillende prestatievelden van de Wmo. Ook gebruiken we de kadernota om ons beleid voor de onderkant van de arbeidsmarkt aan te toetsen.

In de kadernota Wmo is onze visie als volgt samengevat:

Leefbaarheid: sociale samenhang en meedoen.
- Iedereen kan meedoen.
- Sociale samenhang in onze buurten en kernen. Iedereen hoort erbij.
- Inwoners weten elkaar te vinden en nemen initiatieven, de gemeente faciliteert door te investeren in sociale leefomgeving en openbare ruimte.

Preventief beleid: kansen tot ontplooiing
- Iedereen neemt – vanuit eigen mogelijkheden – de kans zich te ontwikkelen om mee te doen.
- Voorzieningen zijn gericht op preventie en signalering.
- Er is een aanbod van (tijdelijke) ondersteuning wanneer iemand toch buiten de boot dreigt te vallen.
- Ondersteuning is er op gericht mensen beter toe te rusten om deel te kunnen nemen aan leefomgeving.

Uitgeschreven geeft dit het volgende kader: Van jong tot oud neemt iedereen – binnen zijn/haar mogelijkheden – de kans zich te ontwikkelen om mee te kunnen doen in onze samenleving. Wanneer iemand ondanks de preventieve en signalerende voorzieningen toch buiten de boot dreigt te vallen, wordt (tijdelijk) ondersteuning geboden met het doel beter toegerust deel te kunnen nemen aan zijn/haar leefomgeving.

Gestuurd wordt op:

Voorzieningen
- Aanbod gericht op collectief en algemeen aanbod.
- Mocht dit aanbod niet toereikend zijn dan is een individuele voorziening beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar voor iedereen.
- Voorzieningen zijn met name gericht op de grote kernen, bij gebleken behoefte worden kleine kernen gefaciliteerd om het bestaande aanbod te kunnen behouden.

Ketensamenwerking
- Inzet op een zo efficiënt mogelijke ketensamenwerking.
- Duidelijk structuur en aanbod ten behoeve van maximaal gebruik door de doelgroep.
- Samenhang en dekkend aanbod zonder overlap.

2.2 Kansrijk Leven als vertrekpunt

In de afgelopen periode heeft de kadernota Kansrijk Leven voor verschillende welzijnsterreinen als onderligger gefungeerd. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), de inzet in het kader van de kanteling van de Wmo en schuldhulpverlening zijn op basis van de kadernota Kansrijk Leven uitgewerkt.

Wij nemen de kadernota Kansrijk Leven als basis voor het ontwikkelen van het beleid voor de nieuwe taken die rond Jeugd, Werk en Inkomen (onderkant arbeidsmarkt) en Begeleiding op de gemeente afkomen (‘de transities’).

2.3 Stelregels implementatie

Verder wordt voorgesteld om bij de implementatie van de nieuwe taken de volgende stelregels te hanteren:

- Uitgaan van wat lokaal kan lokaal doen, wat lokaal overstijgend is boven lokaal organiseren.
- Wat goed werkt behouden en versterken en waar nodig aanpassen of afstoten.
- Focus op doelmatigheid en efficiënte bedrijfsvoering

De kadernota Kansrijk Leven is de basis voor de uitvoering van de taken rondom Jeugd, Werk en Inkomen en de Wmo en we hanteren daarnaast de volgende stelregels:

- Uitgaan van wat lokaal kan lokaal doen, wat lokaal overstijgend is boven lokaal organiseren.
- Wat goed werkt behouden en versterken en waar nodig aanpassen of afstoten.
- Focus op doelmatigheid en efficiënte bedrijfsvoering

3. Transitietraject Tynaarlo

3.1 Algemeen

De gemeente Tynaarlo staat aan de vooravond van een flinke transitie van drie nieuwe taakvelden die onder haar verantwoordelijkheid komen. Wij hebben echter in de afgelopen periode al een gedegen fundament gelegd aan beleidskaders, afspraken, samenwerkingsverbanden en instrumenten/ voorzieningen. Dit fundament kunnen we gebruiken als basis voor de verdere implementatie van taken en verantwoordelijkheden vanuit de decentralisatieopgave.

Bij het implementeren van de nieuwe taken wordt de kadernota Kansrijk Leven als uitgangspunt genomen en wordt voortgebouwd op de huidige fundamenten van het Wmo-beleid. Uiteraard vraagt een taakverzwaring van de omvang die nu op ons als gemeente afkomt om een herijking van het beleid en zullen veranderingen plaatsvinden. Vanuit gemeentelijk perspectief is er de ruimte om te veranderen. Wij zullen zorgvuldig met onze samenwerkingspartners onderzoeken waar kansen voor verbetering liggen.

Daarnaast beseffen wij dat Tynaarlo als gemeente voor een aantal taakverzwaringen te klein is en er op een grotere schaal moet worden samengewerkt. Uitgangspunt hierbij is dat de resultaten van deze samenwerking aansluiten bij de lokale behoefte en uitgangspunten.

3.2 Uitgangspunten

De gemeente Tynaarlo zal de transitietrajecten starten vanuit de volgende uitgangspunten:

- Aansluiten bij de Wmo beleidskaders/ visie zoals vastgelegd in de kadernota Kansrijk Leven.
- De verschillende transities benaderen vanuit de gezamenlijkheid en de samenloop, voor het benutten van de kansen hiervan en het signaleren van de risico's.
- Lokaal waar mogelijk en waar wenselijk aansluiten bij bovenlokale initiatieven en ontwikkelingen.
- Aansluiten bij bestaande voorzieningen en waar noodzakelijk deze omvormen, uitbreiden of afslanken ten behoeve van de decentralisatie.
- Overgang van zorg naar ondersteuning en welzijn.
- Algemene en collectieve voorzieningen boven individuele voorzieningen.

3.3 Streefbeeld

De implementatie van de verschillende taakvelden moeten bijdragen aan een streefbeeld gebaseerd op de basisgedachte van Kansrijk Leven. Uiteraard is dit een doorgaand traject waarbij inzichten en visie gaande weg aangescherpt of bijgesteld kunnen worden.

- Ieder mens neemt de regie op zijn eigen leven en de daarbij horende verantwoordelijkheden.
- Iedereen doet – vanuit zijn eigen kracht – naar vermogen (talent) mee en wordt hierbij ondersteund en gefaciliteerd. Wanneer nodig wordt geprikkeld via sancties.

- Er is een doorgaande lijn in de ontwikkeling van mensen en de dienstverlening is afgestemd op de verschillende levensfasen en fasen in ontwikkeling.
- Inwoners krijgen – indien nodig – een passend aanbod afgestemd op behoefte, mogelijkheden en noodzaak en gericht om, wanneer mogelijk, een stap voorwaarts te maken.
- Inwoners met complexe en zware problematiek zijn in beeld en bij een aanbod van hulp of ondersteuning wordt er gestreefd naar een integrale aanpak (1 gezin, 1 plan en 1 ondersteuningscoördinatie) gericht op alle leefgebieden.

We hanteren de uitgangspunten dat we zoveel mogelijk lokaal organiseren (maatwerk in de directe omgeving), ombuigen van zorg naar participatie en ondersteuning én ombuigen van individuele voorzieningen naar algemene en collectieve voorzieningen. Het streefbeeld is dat de ondersteuning leidt naar de situatie waarbij onze inwoners vanuit hun eigen kracht – naar vermogen (talent) – mee doen.

4. Decentralisatie Jeugdzorg

4.1 Inzet van de decentralisatie

Het Rijk heeft in haar regeerakkoord opgenomen dat er een herziening komt van het huidige stelsel van Jeugdzorg. Dit betekent dat in de periode 2013 - 2016 de verschillende financieringstromen (provincie, Rijk, AWBZ) worden gebundeld en overgedragen aan de gemeenten.

De gemeenten worden verantwoordelijk voor het gehele pakket aan Jeugdzorg**.** Hierbij gaat het om de Jeugd - GGZ (zowel AWBZ als Zorgverzekeringswet), provinciale jeugdzorg, gesloten Jeugdzorg, jeugdreclassering, jeugdbescherming en licht verstandelijk gehandicapten (LVG).

De decentralisatie betekent niet alleen het overhevelen van middelen naar gemeenten maar moet ook wel degelijk een herinrichting/ herziening van het huidige stelsel opleveren (een transitie). Problemen binnen het huidige stelsel zijn:

- Weinig aandacht voor de kwaliteit van gewoon opgroeien/opvoeden.
- Veel versnippering en weinig zicht op kwaliteit.
- Veel doorschuiven van jeugdigen en gezinnen naar verschillende instanties.
- Enorme toename van gespecialiseerde zorg.

4.2 Gewenste effecten van de decentralisatie en transitie

Een herziening van het huidige stelsel moet leiden tot ‘Positief Jeugdbeleid’ gericht op:

1. Verbetering pedagogische kwaliteit (directe) leefomgeving:
Beleid gericht op ontwikkeling van gezondheid, talent, participatie, burgerschap, goede opvoeding, eigen kracht.

2. Opbouw samenhangende zorgstructuur met accent op:
- Niet overnemen, maar versterken opvoeding.
- Niet voorzieningengericht, maar effectieve hulp.
- Samenwerkend: 1 gezin, 1 plan, weinig smoelen.

Dit is uitgewerkt in ‘Opvoeden Versterken’[1] waarin de (landelijk gedragen) visie is uitgewerkt hoe aan de decentralisatie en transitie van de Jeugdzorg vorm kan worden gegeven**.** De insteek hierin is om ondersteuning zo dicht mogelijk bij de natuurlijke leefomgeving van het kind aan te bieden.

[1] Advies opgesteld door Peter Stam en Tom van Yperen (2010), in opdracht van de VNG, als onafhankelijk advies over inhoudelijke en financiële randvoorwaarden bij de decentralisatie van de jeugdzorg. Zie voor de tekst van het rapport: http://www.vng.nl/Documenten/vngdocumenten/2010_overig/bijlage-1_VNG_rapport_Stam_van_Yperen_definitief.pdf.

4.3 Visie/ beeld Tynaarlo

Sinds 2011 is het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) Tynaarlo formeel van start gegaan. Het CJG Tynaarlo is gebaseerd op een netwerkorganisatie met een duidelijke regierol vanuit de gemeente.

Uitgangspunt is dat het CJG de spil vormt binnen de lokale organisatie rond Jeugd en Zorg. Het CJG Tynaarlo is gebaseerd op het landelijke basismodel. Waarbij de advies en informatiefunctie wordt vervuld door een aantal, op de doelgroep afgestemde loketten. Deze loketten sluiten aan bij de natuurlijke vindplaatsen en bestaande faciliteiten zoals het consultatiebureau (ouders en kinderen) en de jeugdsozen (jongeren).

De BackOffice wordt gevormd door een kernteam bestaande uit een viertal CJG functionarissen die allen een verbindende rol hebben naar de verschillende doelgroepen/ loketten. Aangevuld met de procesregisseur vindt er binnen het kernteam afstemming plaats over signalen en meldingen en wordt de verdere ondersteuningscoördinatie georganiseerd. Het kernteam wordt eveneens gevoed door een signaleringsnetwerk bestaande uit professionele organisaties die zich bezig houden met jeugd(hulpverlening).

Het CJG Tynaarlo is gemakkelijk toegankelijk (laagdrempelig) en vanuit een positieve insteek (niet problematiserend). Motto is: *"Opvoeden en opgroeien, daar praat je over".* Het CJG Tynaarlo wordt gezien als een groeimodel. Insteek bij de transitie is dan ook om de huidige structuur van het CJG als uitgangspunt te nemen en deze verder uit te bouwen, in te richten voor de uitvoering van de nieuwe taken rond Jeugdzorg.

4.4 Regionale ontwikkelingen

De provincie is samen met de twaalf gemeenten in Drenthe een pilot gestart rond de decentralisatie en transitie van de jeugdzorgtaken richting gemeenten. Waarbij de inzet is om gezamenlijk te streven naar efficiëntie en doelmatigheid bij de herinrichting van het stelsel. In 2011 is een gezamenlijke visie ontwikkeld onder de naam "*Als jeugd en toekomst telt*". De visie is een Drentse uitwerking van *"Opvoeden versterken".* De inzet is om gezamenlijk vorm te geven aan de transformatie met als uitgangspunten:

- **Iedereen telt mee:** ankerpunten daarbij zijn: kinderen horen thuis, uitgaan van eigen mogelijkheden, niemand hoeft te wachten en een veilig vangnet.
- **Positief jeugdbeleid**: de belevingswereld van jeugdigen en de ondersteunende rol van ouders staan centraal. Belangrijke onderdelen zijn positief opgroeien, positief opvoeden, veilig opgroeien en opvoeden versterken.
- **Aansluiten op leefmilieu**: kinderen groeien niet alleen thuis op. De buurt, kinderopvang en school, de sportclub en anderen vormen samen hun leefmilieu. We sluiten hierop aan met passende opvoed- en opgroeiondersteuning.
- **Rol gemeente:** als opdrachtgever, netwerker en bemiddelaar speelt de gemeente een cruciale rol. De opdracht en uitdaging voor alle gemeenten is om niet alleen te kijken naar probleemgedrag, maar ook om de jeugd op een positieve manier te prikkelen en samen de kansen en de mogelijkheden te benutten.

- **Erbij halen:** Ouders en jeugdigen zoeken allereerst steun in de eigen omgeving, bij familie, school, vrienden of huisarts. Een volgende stap is dat het CJG in beeld komt. Zo nodig organiseert en coördineert het CJG vervolghulp met als uitgangspunt niet doorverwijzen maar 'erbij halen" van specialistische hulp.
- **Zelfredzaamheid**: Het vermogen van ouders en kinderen om zelf problemen aan te pakken, eventueel met behulp van anderen, willen we koesteren. Daarvoor is een samenhangende aanpak nodig, gericht op het vergroten van zelfredzaamheid.
- **Inzet professionals**; De jeugd- en gezinswerker signaleert problemen, biedt kortdurende pedagogische ondersteuning, haalt zo nodig specialisten erbij en coördineert de ondersteuning. Als aanvullende deskundigheid nodig is, worden gespecialiseerde aanbieders van jeugd- en opvoedondersteuning erbij gehaald. Als de opvoeding (tijdelijk of langdurig) van ouders wordt overgenomen is het uitgangspunt dat dit zo kort als verantwoord mogelijk gebeurt.
- **Voorkantsturing:** Eén begeleider opereert – met de leefwereld van kinderen en ouders als vertrekpunt – dwars door stelsels, domeinen en hun loketten heen waarbij de behoefte en mogelijkheden van ouders en kinderen het aangrijpingspunt vormen.
- **Maatwerk:** Maatwerk staat altijd voorop. Dat gebeurt volgens het principe: één gezin, één plan. Het zorgt voor samenhang en afspraken over: wat moet er gebeuren, door wie en wanneer? Bij deze coördinatie van de ondersteuning neemt één persoon de taak samenhang te regelen en te borgen.

4.5 Strategie

Onze strategie bij de decentralisatie en transitie van de Jeugdzorg zal zijn:

- Het CJG Tynaarlo en de ontwikkelde (ondersteunings)structuur als uitgangspunt te nemen en deze te versterken.
- Aan te sluiten bij de Drentse pilot jeugd en de kadervisie "Als jeugd en toekomst telt" en deze kadervisie vast te stellen.
- Te werken vanuit het uitgangspunt lokaal wat lokaal kan en regionaal wanneer gewenst.
- Lokaal het accent met name richten op *opvoeden versterken* – positief jeugdbeleid (1^{e} compartiment) en regionaal aansluiten bij Noord- midden Drenthe gericht op *versterking ondersteunen* en *opvoeding overnemen* (2^{e} en 3^{e} compartiment).

4.6 Betrokken partijen

- Lokale(kern)partners van het CJG.
- Regionale/ provinciale organisaties/ ondersteuningsaanbieders gericht op jeugdhulpverlening.
- Provincie en gemeentes (binnen de regio noord - midden Drenthe).

4.7 Decentralisatieperiode

De transitie vindt plaats in de periode van 2013 – 2016.

4.8 Financieel

Met deze decentralisatie en transitie is landelijk een budget van circa 3 miljard euro gemoeid. Hierop past het Rijk een oplopende korting toe van in totaal 300 miljoen in 2016.

Daarnaast stelt het Rijk middelen beschikbaar voor de decentralisatie en transitie:

- Incidentele invoeringskosten: € 64 mln.
- Structurele uitvoeringskosten jeugd en begeleiding: € 55 mln.

De exacte bedragen voor de gemeente Tynaarlo zijn ten tijden van het vaststellen van dit visiedocument nog niet bekend.

Het beleid richt zich op ontwikkeling van gezondheid, talent, participatie, burgerschap, goede opvoeding, eigen kracht. Het gaat daarbij niet om overnemen van de opvoeding maar versterken, niet voorzieningengericht maar effectieve hulp en samenwerken door 1 gezin, 1 plan, 1 ondersteuningscoördinatie.
De huidige structuur van het CJG is het uitgangspunt.
We sluiten aan bij de Drentse pilot jeugd en de kadervisie “Als jeugd en toekomst telt”, werken vanuit het uitgangspunt lokaal wat lokaal kan en regionaal wanneer gewenst.
We leggen lokaal het accent met name op *opvoeden versterken* – positief jeugdbeleid (1e compartiment) en regionaal aansluiten bij Noord- midden Drenthe gericht op *versterking ondersteunen* en *opvoeding overnemen* (2e en 3e compartiment).

5. Wet werken naar Vermogen

5.1 Inzet van de transitie

De essentie van de Wet werken naar vermogen (WWnV) is dat iedereen die een uitkering ontvangt een tegenprestatie naar vermogen levert. De Wet Werken naar Vermogen vervangt de Wet werk en bijstand, delen van de Wajong en delen van de Wet sociale werkvoorziening. Onder de 27 jaar ontvangen mensen geen uitkering meer, tenzij zij volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Voor die groep komt er een uitkering ter hoogte van 75 % van het Wettelijk Minimumloon (WML). Andere mensen onder de 27 jaar zullen moeten kiezen: werken of studeren. In het geval van een beperking bestaat er wel recht op begeleiding. Boven de 27 jaar wordt van iedere uitkeringsgerechtigde die niet duurzaam en volledig arbeidsongeschikt is, gevraagd een tegenprestatie naar vermogen te leveren. Indien nodig is hier ook begeleiding mogelijk.

Voor jongeren die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn en nu nog aanspraak maken op de Wajong geldt dat zij straks ook een beroep doen op de Wet Werken naar Vermogen en de daarbij behorende ondersteuning richting passende arbeid. Alleen jongeren die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, komen nog in aanmerking voor de Wajong.

Voor de Wet sociale werkvoorziening geldt een vergelijkbare ontwikkeling. De Wsw is straks alleen nog toegankelijk voor mensen met een indicatie ‘beschut werken’.

Afgaande op wat er op dit moment bekend is lijkt er een forse her-organisatie van taken plaats te gaan vinden. Tussen de gemeente en uitvoeringsorganisaties, tussen de Sociale Dienst (ISD) en Alescon (Sociale Werkvoorziening) en tussen bedrijfsonderdelen die zich richten op werk bij reguliere werkgevers en bedrijfsonderdelen waar beschutting noodzakelijk is. Dit laatste geldt zowel voor de Sociale Werkvoorziening als voor organisaties die actief zijn binnen de arbeidsmatige dagbesteding (onderdeel uit de AWBZ die onder de Wmo gaat vallen).

5.2 Gewenste effecten van de transitie

De Wet Werken naar Vermogen gaat uit van wat mensen wel kunnen in plaats van wat zij niet meer kunnen. Een beroep op een uitkering betekent dat de samenleving een tegenprestatie naar vermogen mag vragen. Gemeenten moeten contact houden met uitkeringsgerechtigden, waardoor ook andere problemen als schulden of problemen in de huiselijke sfeer eerder kunnen worden gesignaleerd. Natuurlijk is het verder de bedoeling dat er door de nieuwe wet minder geld hoeft te worden uitgegeven aan uitkeringen. Het Rijk wil de instroom in de Wajong en Wsw beperken en meer mensen naar reguliere arbeid toeleiden.

5.3 Visie/ beeld Tynaarlo

Arbeid is niet alleen om geld te verdienen maar ook de manier om zin aan je leven te geven. En de mensen die niet vanzelfsprekend mee kunnen komen in werk, moeten dan ook een kans krijgen om op een hedendaagse manier zingeving te ervaren.

- Het zou vanzelfsprekend moeten zijn dat een deel van het personeelsbestand van bedrijven en organisaties uit mensen met een beperking bestaat.
- We willen een systeem dat mensen motiveert, prikkelt erbij haalt en aanspreekt op hun verantwoordelijkheid.
- Mensen worden ondersteund om deze verantwoordelijkheid te nemen; wanneer dit (tijdelijk) niet gaat, zal hulp geboden worden om werk te kunnen aanvaarden.

5.4 Regionale ontwikkelingen

Samen met de deelnemende gemeenten aan de gemeenschappelijke regelingen Alescon en Intergemeentelijke Sociale Dienst Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo (ISD)* is een Taskforce opgezet voor het implementeren van de Wet Werken naar Vermogen. Deze Taskforce ontwikkelt een visie en strategie voor de uitvoering van de nieuwe wetgeving. Aan de hand van de visie wordt bepaald of opnieuw wordt gekozen voor samenwerkingsverbanden of dat gemeenten de uitvoering van de Wet Werken naar Vermogen zelf ter hand nemen.

* Aa en Hunze, Assen, Hoogeveen, Midden Drenthe, Tynaarlo en De Wolden.

5.5 Strategie

- De aanpak om mensen naar werk te begeleiden, koppelen we aan hun mogelijkheden en verdiencapaciteit. Bij grotere afstand tot de arbeidsmarkt wordt meer begeleiding geboden.
- Arbeidsgerelateerde dagbesteding uit de AWBZ koppelen we aan de Sociale Werkvoorziening.
- De personeelsontwikkeling in de publieke sector is van belang voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, omdat veel werkgelegenheid waar mensen terecht kunnen in de publieke sector zit.
- Maatschappelijk ondernemen gaan we stimuleren: bedrijven zien het aanstellen van mensen uit de onderkant van de arbeidsmarkt voor additionele activiteiten niet als een activiteit die de concurrentiepositie verbetert. Het is eerder een ontwikkeling voor het verbeteren van het imago van het bedrijf. Hier moet op worden ingespeeld.
- Uitzendbureaus zullen een grotere rol gaan spelen bij de uitvoering van de Wwnv.
- We richten beleid op jongeren waar in de aanloop naar de arbeidsmarkt iets verkeerd is gegaan.
- Veel werkgevers zijn bereid mensen een baan te bieden, maar ze moeten wel ondersteuning krijgen als er iets mis is. We gaan werkgevers ontzorgen en faciliteren, onder andere door arrangementen.
- In de aanpak om mensen naar werk te begeleiden, bieden wij ondersteuning richting alle vormen van inzet voor de samenleving: reguliere arbeidsmarkt, ondernemerschap, vrijwilligerswerk (arbeidsmatige) dagbesteding.

5.6 Betrokken partijen

Werkgevers, Alescon, Intergemeentelijke Sociale Dienst, welzijnsinstellingen, onderwijsinstellingen, UWV en uitzendbureaus.

5.7 Transitieperiode

De planning is dat de Wet Werken naar Vermogen op 1 januari 2013 in werking treedt.

Ten aanzien van de Wet sociale werkvoorziening geldt dat de huidige rechten en plichten die in de CAO zijn opgenomen niet veranderen voor de groep mensen die een dienstbetrekking hebben op grond van de Wsw. Maar: vanaf 1 januari 2013 is de Wsw alleen nog toegankelijk voor mensen met een indicatie “beschut werken”.

Alle mensen met een Wajong uitkering worden opnieuw geïndiceerd. De Wajong blijft alleen toegankelijk voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Mensen die gedeeltelijk kunnen werken vallen per 1 januari 2013 onder de Wet Werken naar Vermogen.

5.8 Financieel

Voor de uitvoering van de wetgeving op het gebied van Werk en Inkomen bestaan de volgende geldstromen:

- Gebundelde uitkering voor bekostiging van uitkeringen op grond van WWB, WIJ, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 en de WWIK.
- Participatiebudget voor re-integratie, inburgering en volwasseneneducatie.
- Budget voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening.
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor de bekostiging van gemeentelijke uitvoeringskosten.

Door de bezuinigingen door het Rijk zal dit budget in 2015 zijn afgenomen naar ongeveer 75 % van het huidige budget dat beschikbaar is voor het uitvoeren van bovenstaande regelingen. We zoeken ook financieel de verbindingen tussen de drie transities omdat er sprake is van samenloop van de doelgroepen.

Bij de uitvoering van de Wet Werken naar Vermogen gaan we uit van wat inwoners wel kunnen: we gaan uit van hun talent. Arbeid is niet alleen om geld te verdienen maar ook de manier om zin aan je leven te geven. En de mensen die niet vanzelfsprekend mee kunnen komen in werk moeten de kans krijgen om op een hedendaagse manier zingeving te ervaren.

6. Wet maatschappelijke ondersteuning: Begeleiding

6.1 Inzet van de transitie

Vanaf 1 januari 2013 start de transitie van de extramurale AWBZ Begeleiding (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) naar de nieuwe Wmo-taak Begeleiding (Wet maatschappelijke ondersteuning). De Wmo valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. De functie Begeleiding verdwijnt uit de AWBZ en de compensatieplicht in de Wmo wordt uitgebreid met de volgende doelstelling: *'organiseren van begeleiding voor de inwoners zodat de burger dagelijkse levensverrichtingen kan uitvoeren en het persoonlijk leven structureert en daarover regie uitvoert'*. De transitie betekent niet alleen het overhevelen van middelen naar de gemeenten maar moet ook leiden tot een herziening van het aanbod.

6.2 Gewenste effecten van transitie

Begeleiding in de AWBZ is bedoeld om de zelfredzaamheid van personen te bevorderen, te behouden of te compenseren zodat een verblijf in een instelling of verwaarlozing zo lang mogelijk wordt uitgesteld of voorkomen. Begeleiding binnen de AWBZ is mogelijk in de vorm van individuele begeleiding of als begeleiding in groepsverband. De transitie van begeleiding naar de Wmo biedt kansen om op lokaal niveau deze ondersteuning bij zelfredzaamheid en participatie dichterbij de burger te organiseren. Gemeenten zijn in staat de eigen kracht en mogelijkheden van burgers en hun sociale netwerk aan te spreken en maatwerk in de directe omgeving te realiseren. Ook kunnen zij verbindingen leggen met andere Wmo-voorzieningen en andere gemeentelijke domeinen, zoals re-integratie en de bijstand (Sociale Dienst en Werkvoorzieningschap). Zo wordt de begeleiding meer doelmatig en meer effectief georganiseerd. De gemeente zet in op het ondersteunen van het (sociale) netwerk en de directe omgeving. Bij het investeren in (arbeidsmatige) dagactiviteiten en de bijbehorende begeleiding worden talenten ontwikkeld. Beoogd wordt om talenten in te zetten ten voordele van de (lokale) samenleving of als opstap richting arbeid.

6.3 Visie/ beeld Tynaarlo

Uitgangspunt is dat het gemeentelijke Wmo-loket de spil vormt binnen de lokale en regionale organisaties op het gebied van welzijn, Wmo-voorzieningen en andere (gemeentelijke) ondersteuningmogelijkheden die worden geboden aan inwoners die ondersteuning nodig hebben. Daarbij valt onder andere ook te denken aan inkomensondersteuning, schuldhulpverlening. Het Wmo-loket in Tynaarlo is een groeimodel: de bestaande structuur in dit loket is het uitgangspunt en wordt met deze transitie verder uitgebouwd. Het Wmo-loket is makkelijk toegankelijk en vormt een goede plek voor inwoners om ondersteuning te krijgen of op de goede plek terecht te komen voor de juiste ondersteuning.

Door het al brede takenpakket van de gemeenten uit te breiden met de taken binnen de huidige transities (WWnV, Jeugdzorg en Begeleiding), ontstaan er kansen om verbindingen te leggen tussen verschillende voorzieningen: Begeleiding, Jeugdzorg, Sociale Zaken (Inkomensondersteuning en re-integratie: WWnV), Centrum voor Jeugd en Gezin, Wmo-loket en Wmo-voorzieningen, Welzijnswerk, Sociale Werkvoorzieningschap.

Daarnaast ontstaan er kansen om de gewenste begeleiding lokaal te organiseren (maatwerk in de directe omgeving), organisaties te laten samenwerken (doelgroepen mengen, verbanden zoeken), ombuigen van zorg naar participatie en ondersteuning én ombuigen van individuele voorzieningen (dure voorzieningen) naar algemene en collectieve voorzieningen.

6.3 Regionale ontwikkelingen

De Drentse gemeenten hebben er voor gekozen in een gezamenlijk traject kennis te delen: inventariseren en analyseren. De Drentse gemeenten hanteren een aantal kaders in deze samenwerking, waaronder de stelregel ‘lokaal organiseren waar het kan, regionaal als het nodig is en provinciaal wat moet’. Via het georganiseerde overleg tussen de Drentse gemeenten (Vereniging Drentse Gemeenten Gezondheid en Welzijn) is STAMM verantwoordelijk voor de procesbegeleiding die verantwoordelijk is voor het behalen van de beoogde resultaten op het kennis delen en het bewaken van de voortgang hierin.

6.4 Strategie

- Wmo-loket en het bestaande lokale (en regionale) netwerk als uitgangspunt nemen en deze versterken.
- Aansluiten bij het provinciale kennistraject en eventuele samenwerking.
- Te werken vanuit de stelregel ‘lokaal organiseren waar het kan, regionaal als het nodig is en provinciaal wat moet’.

6.5 Betrokken partijen

- Regionale, provinciale en landelijke ondersteuningsaanbieders gericht op extramurale Begeleiding.
- Gemeenten (binnen de regio Drenthe maar mogelijk ook in Groningen, Friesland en Overijssel).
- (Lokale) Partners van het gemeentelijk Wmo-CJG loket.

6.6 Transitieperiode

Gemeenten worden vanaf 1 januari 2013 verantwoordelijk voor de nieuwe aanvragers, voor cliënten van wie de indicatie afloopt in 2013 en voor cliënten waarbij de situatie verandert en daarom een nieuwe indicatie nodig hebben. Vanaf 2014 worden gemeenten verantwoordelijk voor alle cliënten die op dit moment al extramurale Begeleiding ontvangen in de AWBZ.

6.7 Financieel

Voor de transitie van de AWBZ functie Begeleiding naar een nieuwe doelstelling binnen de Wmo, ontvangen de gemeenten het budget dat met de huidige extramurale Begeleiding in de AWBZ gemoeid is minus een efficiencykorting van 5 %. Dit budget wordt niet eerder dan in 2017 herzien. Het kabinet heeft 80 miljoen euro ter beschikking gesteld voor de gemeenten voor de transitiekosten. Daarnaast 50 miljoen euro voor een transitiebureau van het ministerie om de gemeenten te ondersteunen bij deze transitie.

Voor de gemeente Tynaarlo betekent dit in 2012 een eenmalig budget van € 88.892,- voor invoeringskosten en voor 2013 een eenmalig budget voor de invoeringskosten van € 60.522,-. De vrijvallende uitvoeringsmiddelen binnen de AWBZ met de transitie worden overgeheveld naar de gemeenten.

In de gemeente Tynaarlo zijn ongeveer 350 inwoners met een indicatie voor AWBZ Begeleiding. Dit zijn meer dan het landelijke gemiddelde voorspelt. Dit komt door het groot aantal zorginstellingen die zijn gevestigd in de gemeente Tynaarlo: cliënten die verschuiven van intramuraal verblijf naar extramuraal verblijf blijven vaak in de omgeving van de betreffende instelling wonen.

Het Wmo-loket is de spil binnen de lokale en regionale organisaties op het gebied van welzijn, individuele, collectieve en algemene voorzieningen en andere (gemeentelijke) ondersteuningsmogelijkheden.
Met Begeleiding bieden we inwoners ondersteuning bij het ontwikkelen van hun talent en ondersteuning bij het structureren van hun dagelijks leven en het voeren van de regie hierop.
We gaan uit van de uitgangspunten om begeleiding lokaal te organiseren (maatwerk in de directe omgeving), organisaties te laten samenwerken (doelgroepen mengen, verbanden zoeken), ombuigen van zorg naar participatie en ondersteuning én ombuigen van individuele voorzieningen (dure voorzieningen) naar algemene en collectieve voorzieningen.

7. Samenvatting

7.1 Landelijk

Het Rijk heeft besloten tot het decentraliseren en transformeren van taken naar gemeenten en het invoeren van nieuwe wetgeving. Het gaat om de transitie van alle taken rond *Jeugd en Zorg,* het toevoegen van de taak *Begeleiding* aan de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) *en* de invoering van de *Wet werken naar vermogen* (Werk en Inkomen voor de onderkant van de arbeidsmarkt).

Uitgangspunt van het Rijk is dat taken niet versnipperd zijn over verschillende overheden maar zo decentraal mogelijk worden uitgevoerd. Hiervoor zijn de volgende doelen geformuleerd:

- Dichter bij uitvoering.
- Meer afgestemd op de doelgroep.
- Meer mogelijkheid om hier vanuit lokale overheid vorm aan te geven.

De volgende thema's en uitgangspunten zijn bij alle drie transities van belang:
- Richten op meedoen en ontplooiingskansen, maar ook op eigen verantwoordelijkheid.
- Gebruik maken van de directe leefomgeving of wel *civil society.*
- Ontschotting en tegengaan/ verminderen bureaucratie.
- Inzet gericht op preventieve aanpak en collectieve voorzieningen.

7.2 Tynaarlo

Wij stellen voor de **kadernota Kansrijk leven als basis** te nemen voor het ontwikkelen van het beleid voor de nieuwe taken die rond Jeugdzorg, Werk en Inkomen (onderkant arbeidsmarkt) en Wmo Begeleiding op de gemeente afkomen ('de transities').

We hanteren bij de transitietrajecten de volgende uitgangspunten:
- Aansluiten bij de Wmo beleidskaders/ visie zoals vastgelegd in de kadernota Kansrijk Leven.
- Overgang van zorg naar ondersteuning en welzijn.
- Uitgaan van wat lokaal kan lokaal doen, wat lokaal overstijgend is boven lokaal organiseren.
- Lokaal waar mogelijk en waar wenselijk aansluiten bij bovenlokale initiatieven en ontwikkelingen.
- Wat goed werkt behouden en versterken en waar nodig aanpassen of afstoten.
- Focus op doelmatigheid en efficiënte bedrijfsvoering.

De implementatie van de verschillende taakvelden moet bijdragen aan een streefbeeld gebaseerd op de basisgedachte van Kansrijk Leven:
- Ieder mens neemt de regie op zijn eigen leven en de daarbij horende verantwoordelijkheden.
- Iedereen doet – vanuit zijn eigen kracht – naar vermogen mee en wordt hierbij ondersteund en gefaciliteerd. Wanneer nodig wordt geprikkeld via sancties.
- Er is een doorgaande lijn in de ontwikkeling van mensen en de dienstverlening is afgestemd op de verschillende levensfasen/ fasen in ontwikkeling.
- Inwoners krijgen – indien nodig – een passend aanbod afgestemd op behoefte, mogelijkheden en noodzaak en gericht om, wanneer mogelijk, een stap voorwaarts te maken.

- Inwoners met complexe en zware problematiek zijn in beeld en bij een aanbod van hulp of ondersteuning wordt er gestreefd naar een integrale aanpak (1 gezin, 1 plan en 1 zorgcoördinatie) gericht op alle leefgebieden.

7.3 Per transitie

Decentralisatie en transitie Jeugdzorg

Visie/ beeld:
- CJG Tynaarlo en de ontwikkelde (ondersteunings)structuur als uitgangspunt te nemen en deze te versterken.
- Aan te sluiten bij de Drentse pilot jeugd en de kadervisie “Als jeugd en toekomst telt” en de kadervisie vast te stellen.
- Te werken vanuit het uitgangspunt lokaal wat lokaal kan en regionaal wanneer gewenst.
- Lokaal het accent met name richten op *opvoeden versterken* – positief jeugdbeleid (1e compartiment) en regionaal aansluiten bij Noord- midden Drenthe gericht op *versterking ondersteunen* en *opvoeding overnemen* (2e en 3e compartiment).

Decentralisatie en transitie Wet werken naar vermogen

Visie/ beeld:
- Het zou vanzelfsprekend moeten zijn dat een deel van het personeelsbestand van bedrijven en organisaties uit mensen met een beperking bestaat.
- We willen een systeem dat mensen motiveert, prikkelt erbij haalt en aanspreekt op hun verantwoordelijkheid.

Strategie:
- De aanpak om mensen naar werk te begeleiden, koppelen we aan hun mogelijkheden en verdiencapaciteit. Bij grotere afstand tot de arbeidsmarkt wordt meer begeleiding geboden.
- Arbeidsgerelateerde dagbesteding uit de AWBZ koppelen we aan de Sociale Werkvoorziening.
- De personeelsontwikkeling in de publieke sector is van belang voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, omdat veel werkgelegenheid waar mensen terecht kunnen in de publieke sector zit.
- Maatschappelijk ondernemen gaan we stimuleren: bedrijven zien het aanstellen van mensen uit de onderkant van de arbeidsmarkt voor additionele activiteiten niet als een activiteit die de concurrentiepositie verbetert. Het is eerder een ontwikkeling voor het verbeteren van het imago van het bedrijf. Hier moet op worden ingespeeld.
- Uitzendbureaus zullen een grotere rol gaan spelen bij de uitvoering van de Wwnv.
- we richten beleid op jongeren waar in de aanloop naar de arbeidsmarkt iets verkeerd is gegaan.
- Veel werkgevers zijn bereid mensen een baan te bieden, maar ze moeten wel ondersteuning krijgen als er iets mis is. We gaan werkgevers ontzorgen en faciliteren, o.a. door het bieden van arrangementen.

Decentralisatie en Transitie Begeleiding

Visie/ beeld:

- Uitgangspunt is dat het gemeentelijke Wmo-loket de spil vormt binnen de lokale en regionale organisaties op het gebied van welzijn, Wmo-voorzieningen en andere (gemeentelijke) ondersteuningmogelijkheden die worden geboden aan inwoners die ondersteuning nodig hebben.
- Door het al brede takenpakket van de gemeenten uit te breiden met de taken binnen de huidige transities (WWnV, Jeugdzorg en Begeleiding), ontstaan er kansen om verbindingen te leggen tussen verschillende voorzieningen: Begeleiding, Jeugdzorg, Sociale Zaken (Inkomensondersteuning en re-integratie: WWnV), Centrum voor Jeugd en Gezin, Wmo-loket en Wmo-voorzieningen, Welzijnswerk, Sociale Werkvoorzieningschap.
- Daarnaast ontstaan er kansen om de gewenste begeleiding lokaal te organiseren (maatwerk in de directe omgeving), organisaties te laten samenwerken (doelgroepen mengen, verbanden zoeken), ombuigen van zorg naar participatie en ondersteuning én ombuiging van individuele voorzieningen (dure voorzieningen) naar algemene en collectieve voorzieningen.

Strategie:

- Wmo-loket en het bestaande lokale (en regionale) netwerk als uitgangspunt nemen en deze versterken.
- Aansluiten bij het provinciale kennistraject en eventuele samenwerking.
- Te werken vanuit de stelregel ‘lokaal organiseren waar het kan, regionaal als het nodig is en provinciaal wat moet’.